

מולין יקירין ויהודשים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי חזקוני אביהעירא שליט"א

מִי־הָתָא חֲזַתָּא

חֲזַתָּא דְאִזְרֵי־תָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

המתחיל במצוה מקבל כח לגמור אותה

לילך בה, מוליכין אותו' - שלא אמרו 'מוליך אותו' והיה נשמע שהקב"ה מוליך אותו, אלא אמרו 'מוליכין'. שבכל מחשבה ודיבור ומעשה האדם נברא מלאך לפי ענינו אם לטוב אם לרע, ועל כן אמרו בדרך שאדם רוצה לילך, שהרשות בידי האדם ממנו יתברך ברוך הוא, שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים (ברכות לג:), אבל כפי רצונו ודעתו של אדם מוליכין אותו, אותן המלאכים הנבראים מאותו רצון ומחשבה אשר בו. ע"כ דבריו. ועל פי זה פירשו בספרים 'המתחיל במצוה אומרים לו גמור', שהמלאכים הנבראים ממחשבתו דיבורו ומעשיו במצוה, עוזרים ומסייעים לו לגמור את הדבר.

בהתחלה נמצא כח הכל כגורעין העץ ומכאן ואילך יערב לכם

וזהו שאמרה תורתנו הקדושה (שמות י"ט) 'עתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים', ופירש רש"י: אם עתה תקבלו עליכם, יערב לכם מכאן ואילך, שכל התחלות קשות. ומהי נתינת הטעם 'שכל התחלות קשות', כיצד רואים מכאן ש'מכאן ואילך יערב לכם', מדוע אם ההתחלות קשות יהיה ערב מכאן ואילך. רק שסיבת כל ההתחלות קשות, כי בכל התחלה נמצא גם הסוף, כמו בגרעין העץ שכלול בו כל מה שיגדל ממנו אחר כך. ולכן כיון שכל התחלות קשות מחמת הכח הטמון בהם, יש לך ללמוד שכיון שעברה ההתחלה שבה כלול כח כל הנעשה אחר כך, 'מכאן ואילך יערב לכם', שכן הכל כבר נמצא בכח, וכל הנשאר הוא להוציא מכח אל הפועל. ולענייננו נלמד שבראשית היום נכלל כל היום, ובעצם כבר גמר את המצוה בכח, וכל שנותר הוא למשוך את הכח הזה ולהוציא לפועל בכל היום. וזה טעם כל ענייני הקדושה התלויים בהתחלה כמו בכור וביכורים, שבתחילת הדבר נכלל הכל ומקדש את כלל הדבר.

ממצרים קברו בשכם', והלא משה לבדו נתעסק בהם להעלותם, אלא לפי שלא הספיק לגומרה וגמרוה ישראל, נקראת על שמם. אם כן כשרוצה האדם לקדש יומו ואף לגמור אותו בקדושה, יש לו לקדש תחילת היום וממילא יקבל כח וסיוע לגמור את היום בקדושה. כי יש כח מיוחד הניתן למתחיל במצוה שיוכל לגמרה, כפי שפירש **המהרש"א** (ח"א מכות י:). בדברי הגמרא 'בדרך שאדם רוצה

כָּל הַמְצִיחַ אֶשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּה הַיּוֹם תִּשְׁמְרוּן
לְעִשׂוֹת (ח, א).

כאשר מקדש תחילתו של יום ניתן לו כח שיוכל לעמוד כל היום בעבודתו יתברך. דכתיב 'כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות' ופירש רש"י: ומדרש נאגדה אם התחלת במצוה גמור אותה, שאינה נקראת אלא על שם הגומרה, שנאמר (יהושע כד לב) 'וְאֵת עֲצֻמוֹת יוֹסֵף אֶשֶׁר הֶעֱלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל

מִילְתָּא דְפְּרִיָּא

התאספות בני ישראל מעוררת כח מתן תורה

וַיִּתֵּן ה' אֵלַי אֶת שְׁנֵי לִוְחֹת הָאֲבָנִים כְּתוּבִים בְּאֶצְבַּע אֱלֹקִים וְעַלֵּיהֶם כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' עִמָּכֶם בְּהַר מִתּוֹף הָאֵשׁ בְּיוֹם הַקֶּהֱל' (ט, י).

במעמד מתן תורה יסוד הקדושה שבישראל, נזכר שם עניין ההתקהלות והאסיפה, שיום מתן תורה קרוי בתורה 'יום הקהל', כי התאספות בני ישראל היא שעוררה את השפעת התורה מלמעלה כמו שנאמר למשה רבינו ע"ה (שם ד, י) 'הקהל לי את העם ואשמיעם את דברי', 'את כל הדברים האלה דיבר ה' אל כל קהלכם' (שם ה, יט). וכח זה אינו דבר שהיה פעם כי אם בכל דור ודור חוזר ובא כח זה בעת שישאל מתאספים כדברי **השפת אמת** (ואתחנן תרל"ט ד"ה בפסוק): 'אל כל קהלכם' 'כל' מיותר לכאורה, ויש לומר על כל הקהילות שמתאספין בני ישראל תמיד וכו', וכל זה בא בשעת מתן תורה כמו שכתוב 'הקהל כו' ואשמיעם את דברי', היה הכנה והארה שכל התאספות של בני ישראל לדורי דורות יכולין לעורר אותן הדברים, עכ"ל. הרי לנו שכל התקהלות בני ישראל לשם שמים הרי היא בכלל מה שנאמר 'כל קהלכם'.

בכך מובנים ההפלגות שדיברו חז"ל בגדלות התאספות עשרה מישראל, שכן אמרו (סנהדרין לט). 'כל בי עשרה שכינתא שריא', ועשרה שיושבים ועוסקים בתורה שכינה שרויה ביניהם שנאמר (תהלים פב א) 'אלהים נצב בעדת אל' (אבות פ"ג מ"ו). כי כל דבר שהוא לשם שמים יש לו קיום נצחי, וכיון שהתקהלו בני ישראל בקבלת התורה לשם שמים, נקבע כוח ההתקהלות לדורות לעורר כח מתן תורה (שפת אמת לשבועות תרמ"ז ד"ה כתיב). שיש בכח ההתקהלות לעורר ולהשפיע מלמעלה הארת 'כל הדברים האלה', כמו שתרגם אונקלוס על הפסוק (דברים ה יט) 'קול גדול ולא יסף' 'ולא פסק', שהוא קול תמידי שאין לו הפסק, וזוכים להתחדשות התורה הקבועה בנו לעולמים.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

נשיאת פנים בזכות ההסתפקות במועט

היא בבחינת 'עודי' - להוסיף עוד ועוד, אולם על נפש החיונית באדם בענייני עולם הזה, יומלץ 'צדיק אוכל לשובע נפשו' (משלי יג.כה).

'בשמים ממעל' - אתבונן למעלה גדולה מעכשיו 'בארץ מתחת' - אתבונן לדרגה נמוכה מעכשיו

כדרך זו מצינו בהרבה מקומות בספרי הקודש לבאר, עד כמה נצרך לבקש ולכסוף לעוד רוחניות ובד בבד לעצור נפשו שתסתפק במה שיש לה בענייני הגשמיות. כדוגמא מה שאמרו 'וידעת היום והשבות אל לבבך' שזהו הידיעה החשובה שבעולם ואין עוד בלתה, 'כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל' שבכל ענייני שמים עבודת היהודי תהיה בבחינת 'ממעל' שתמיד יראה כמה עליו להוסיף ולהתעלות לדרגה גבוהה משעומד בה עכשיו, אך 'ועל הארץ מתחת', ענייני הארץ וגשמיות שם יש לעבוד בבחינת 'מתחת' שכמה שיכול לצמצם לדרגה נמוכה יותר עדיף.

ועל כך דרשו בגמרא (יבמות קה:): 'המתפלל צריך שיתן עיניו למטה ולבו למעלה', 'עיניו למטה' שבמה שרואה בעיניו יהיה די לו בזה לענייני מטה שהם ענייני גשמיות, אך 'ולבו למעלה', בדברים שבלב ברעותא דליבא, שם יהיה לבו למעלה לכסוף ולהשתוקק עוד ועוד בלא גבול ומידה עד שתכלה נפשו לאלוקיו.

עוד הם מדברים ואני אשמע - כשמבקש לקבל עוד בודקים האם זה לרוחניות

תפילה באופן זה היא גם סגולה לקבלת התפילות, כי כאשר לבו למעלה ברעותא דליבא לשמים זוכה שתעלה תפלתו למעלה. ניתן להמליץ על כך את הנאמר בישיעה (סה כד) 'והיה טרם יקראו ואני אענה, עוד הם מדברים ואני אשמע', 'טרם יקראו' כל הצטרכותם בגשמיות ורוחניות 'ואני אענה' גם אם בקשתם נמצאת במחשבתם בלבד, כי אם זה לשם שמים אני ממלא בקשתם, אך אם 'עוד הם מדברים' בקשתם היא על תוספת ועוד, 'ואני אשמע' אבדוק למה מיועדת בקשתם, אם לרוחניות אמלא בקשתם, אך אם לגשמיות כבר אמרנו 'על הארץ מתחת אין עוד' כשהמדובר בענייני ארץ וגשמיות 'אין עוד' כי כך ראוי לו לאדם שיהיה מסתפק במועט.

רק למטרה שלשמה נוצר, שבענייני גשמיות יסתפק וישמח בחלקו, ולעומתם ענייני שמים יכסוף ויתאווה ולא יסתפק בכל אשר לו, רק יעלה מעלה מעלה בעבודת ה' ובריאתו עד שלא יאמר די. שכן אם ישתמש בתאווה זו לצרכי העולם יעכב את ההתעלות לצרכי שמים.

דוד המלך ע"ה ביקש שמאחר שמשמש בכח התאווה לה' יעזור לו שלא תתאווה נפשו לגשמיות

ביאור הדבר, כי אכן עבודה גדולה יש כאן, ויש לו לאדם להתחנן לזכות לסייעתא מן שמיא להצליח במלאכת עבודת קודש זו, וכך שפך נפשו בתפילתו דוד מלכנו ע"ה, באמרו (שם כה א) 'שמח נפש עבדך כי אליך ה' נפשי אשא', כפי שביאר בעל אפיקי יהודה (שם), שדוד המלך ע"ה ידע שקשה היא העבודה להשתמש בכוחות מנוגדים פעם בזה ופעם באחר, כמו מידת התאווה שבענייני רוחניות יש להשתמש בה ולכסוף תמיד למעלה למעלה, אך ברגע שמגיעה התאווה לכוחות עולם הזה צריך לאזור כוח שלא להשתמש בה, נמצא כי יש להשתמש בכוחות מנוגדים בכל רגע ורגע, הסתפקות לענייני עולם הזה, והתאוות וכיסופין לענייני הרוחניות.

כיון שאני משתמש בכח התאווה לעבודתך עזרני שנפשי הגשמית תסתפק במה שיש לה

לכן ביקש דוד המלך ע"ה 'שמח נפש עבדך' - אתה ה' שמח את נפשי והביאה לידי סיפוק - היינו נפש המתאווה לענייני העולם, ואומר כמתנצל כי אני איני יכול לדאוג להשקיטה מהשתוקקותה, וזאת, 'כי אליך ה' נפשי אשא' - כיון שאני נושא את נפשי ואת השתוקקותה אליך לדברים הרוחניים, בכך אני מעורר על עצמי את כוח התאווה והכיסופין להינשא ולבקש עוד, וקשה עלי הדבר להשתמש במידה זו רק בעבודת ה' שאין בכוחי להשתמש במידת ההסתפקות כאשר איני מסתפק בהשגת רוחניות, והרי מידת התאווה כשהיא לגשמיות מפריעה להשגת החכמה וההתעלות בעבודת ה' יתברך, לכן אתה ה' 'שמח נפש עבדך' - עשה אתה למעני וספק את נפשי בענייני עולם הזה.

ובזה פירש במקום אחר (דרוש ל"ז יא) דברי דוד ע"ה (תהלים קד לג) 'אזמרה לאלוקי בעודי' שעבודת הזמרה לאלוקי

ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטבה אשר נתן לך (ח, י).

איתא בגמרא (ברכות כ:): אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם, כתוב בתורתך (דברים י יז) 'אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד', והלא אתה נושא פנים לישראל, דכתיב (במדבר ו כו) 'ישא ה' פניו אליך'. אמר להם, וכי לא אשא פנים לישראל, שכתבתי להם בתורה (דברים ח י) 'ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך', והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה. ע"כ דברי הגמרא.

הרי לנו שטעם נשיאת פנים לישראל שמסתפקים במועט, ולכך אכילתם בכזית וכביצה כי זו כל מטרת אכילתם לשם שמים, ובאכילה כזו יכולים לברך ברכת המזון, ובזה הקב"ה נושא פנים לישראל, בזכות אותם צדיקים שמשתמשים בענייני העולם רק לשם שמים.

***

שינוי במסכת אבות (פ"ד מ"א) 'איזהו עשיר השמח בחלקו' וביארו בספרן של צדיקים, כי כל זה אינו אלא בענייני גשמיות וקנייני עולם הזה, שם אומרים לו לאדם כי כאשר יהיה שמח בחלקו ייחשב לעשיר, אך בענייני שמים ורוחניות אל לו לאדם להסתפק במה שבידו, אלא ישתוקק ויכסוף ליותר ממעמדו שעכשיו, וע"י זה יוכל לצבור הון של קדושה ורוחניות ולהיעשות עשיר.

זו בעצם הסיבה שנברא האדם בטבעו שלא יסתפק במה שיש לו וישתוקק תמיד ליותר ממה שהשיג, וכך כתב באפיקי יהודה (דרוש מקוה מים ערבי נחל יג) בשם הספר הקדום רוח חן: כי הוטבע האדם בכח המתאווה, שייבקש וישתוקק ליותר ממה שיש לו ושלא יסתפק במה שכבר השיג, כל זה הטביע לו יוצר בראשית ברוך הוא, כדי שעל ידי הכח הלזה התואב והכוסף יבקש לעלות במעלות בדרכי התורה והמצוה ומה שהשיג כבר ממנה, יחשב לו למעט מזעיר, ולא יחזיק טובה לעצמו לומר די מה שלמדתי ומה שעשיתי.

יש להשתמש בתאווה רק לצרכי שמים

אחר שראינו כי כל מטרת התאווה והכיסופין הכל לצורך שמים, להתאוות להשתוקק ולכסוף למעלות רמות בלי שיעור ומידה בבחינת 'נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה'" (תהלים פד ג), יטען האדם הכיכד אוכל להשתמש בכח התאווה

העובד ה' ימשמש במעשיו כדי שחלילה לא יהיה בכלל שונאי ה'

שבבריאה 'הסתר אסתיר'. ועל כך אומר הבעש"ט: אם ידע האדם שהקדוש ברוך הוא מסתתר שם, אין זה הסתרה, כי נתפרדו כל פועלי און. שכאשר יודע האדם שלית אתר פנוי מיניה והרי הוא ממש בתוך זה ההסתר, אין זה הסתר לגביו. והוא הדבר שדיברנו, שביד האדם ובמעשיו לגלות האלוקות שבכל מקום, ומזה יוכל לבוא לעשות כל מעשיו לשם שמים ולא לשם עצמו ולטובתו האישית. ומאיך בידו להתרחק חלילה במעשיו המסלקים ומסתירים את האלוקות שבכל פינה, כמאמר הבעל שם טוב 'ה' צילך'. וכאשר אמרו צדיקים 'וסרתם - ועבדתם אלהים אחרים' (שם יא טז), ברגע שהאדם סר כחוט השערה מן עבודת ה' יכול לבוא עד ל'ועבדתם אלהים אחרים'.

הצדיקים מסייעים לגלות לנו האלוקות שבבריאה

וכח הצדיקים עומד לנו לפשט עקמומיות לבנו לעבוד את ה' בשלימות ובכוונה אמיתית, וכמסופר שכאשר חזר רבי מנחם מנדל מויטפסק ע"ה מסיבוב ביישובי רייסין בשליחות רבו המגיד ממעזריטש ע"ה, שאלו המגיד: מה פעלת שם. ענה רבי מנחם מנדל, מצאתי שם בני אדם עם מלבושים קרועים ולבבות אטומים ושלמים ועמלתי להפוך פני הדברים לקרוע הלבבות ולתקן המלבושים.

כלומר, רבי מנחם מנדל ראה בני אדם שעמלו על עצמם וקרעו בגדיהם וחשבו כי בכך עובדים את ה', אך לבבם היה אטום מלראות את אור ה' ולעבדו עבודה תמה וחשבו בעיניהם כי שלמים הם, אך עמל להפוך פני הדברים והראה להם שאין עיקרו של דבר לעשות המעשים בלא לב ולב, ויתכן שאף האדם החושב שעובד את ה' עדיין רחוק הוא מזה כרחוק מזרח ממערב אם אינו עושה זאת לשם שמים, ובכך קרעו את לבבם והכניעו עצמם לרצון שמים, וכעניין שכתוב (יואל ב ג) 'קרעו לבבכם ואל בגדיכם', שעיקר רצון ה' שיקרעו הלבבות בהכנעה ובביטול לרצונו, כעין שכתוב (משלי כו) 'תנה בני לבך לי'.

בזאת, מכוון כל מעשיו שיהיו לשמו הגדול שנמצא בכל מעשה ומחשבה בבריאה כולה.

זהו הכח שטבע הקב"ה בכל הבריאה שממנו יוכל האדם לעשות כל מעשיו לשם שמים ולא לצורך עצמו ופניותו, שכאשר יודע שבכל מקום ובכל מעשה יכול לעשות ולגלות הנהגתו יתברך, ואין דבר שבעולם שמלך מלכי המלכים איננו שם, נמצא מכוון כל מעשיו ועשיותיו לשם שמים, ואף בעסק המצוות מכוון לשמו יתברך וניצול מן הפניות.

ביד האדם לגלות אלוקותו יתברך שבבריאה

ביד כל אדם נמצא הכח לברר בכל מעשה ומעשה מהו רצון ה' ולעשותו לשם שמים, כמובא מהבעל שם טוב ע"ה, והובא כבר קודם לכן בשל"ה הקדוש (משפטים תורה אור אות ח'), אך הבעל שם טוב היה חוזר ומוכיח את תלמידיו בזה כפי שכתב הקדושת לוי ע"ה (נשא ד"ה וידבר), בביאור הכתוב (תהלים קכא ה) 'ה' צילך', שהנהגת ה' עם האדם נמשלה כצל, מה צל לפי גודל האדם כך מתגדל כנגדו הצל הרבה יותר מגודלו של האדם, כן הדבר בעבודת האדם עם בוראו, עד כמה שמשקיע מעצמו ועמל לחתור להגיע לשלימות בעבודתו יתברך, כנגד זה הקב"ה מגדיל עליו השפעות וכוחות בשפע רב פי כמה וכמה מאשר הגיע בכח יגיעתו. וכך גם בעניינינו, על האדם לעמול ולהשיג עד כמה שידו מגעת, ומן השמים יסייעוהו וירבו לו כוחות שיוכל להתעלות מעלה מעלה. ואם האדם מצד עצמו מנסה ומשקיע כוחות לראות כי 'מלא כל הארץ כבודו' ולית אתר דפנוי מיניה, הקב"ה מגלה עצמו אליו.

וכידוע עוד בשם הבעל שם טוב ע"ה (תולדות יעקב יוסף ריש בראשית) 'ואנכי הסתר אסתיר פני' (דברים לא יח), שהקב"ה מסתיר את האנכי שלא יראו שנמצא בתוך כל דבר שבעולם, 'ואנכי הסתר אסתיר' את בחינת האנכי

ובתבערה ובמסה ובקברת התאוה מקצפים הייתם את ה' (ט, כב).

דרש המגיד ממעזריטש ע"ה בפסוק שלפננו 'ובתבערה ובמסה ובקברות התאוה מקצפים הייתם את ה'". ומאריך לבאר עד כמה על האדם לשום עינו ולבו למשמש ולפשפש במעשיו הטובים הם אם לאו, ואף במעשים הטובים עצמם יש לו לאדם לראות האם כוונתו לשמים או שמא עובד הוא עם פניות לצורך עצמו ולא לשם שמים. וכך הם דבריו: 'ובתבערה' היינו אפילו בשעה שאתם מתלקחים בהתלהבות גדול ועצום לעבודת ה' יתברך. 'ובמסה' היינו אפילו כשאתם עמדתם בניסיונות הרבה למען שמו יתברך. 'ובקברות התאוה' היינו אפילו שאתם שברתם כל תאוותיכם הרעות ורק לעבודתו תאוה נפשכם. על כל זאת תפששו ותמששו במשמוש אחר משמוש במעשה ידיכם הטובים והישרים, אם הם באמת לאמיתו. כי יכול להיות שגם שם 'מקצפים הייתם את ה'".

הקב"ה נמצא בכל מקום ומכח זה יכול אדם לעשות כל עשיותיו לשמו יתברך

וכי תאמר הלא האדם מלא פניות ומטבעו נמשך לעשות רצון עצמו, הא כיצד יכול לבוא למדריגת עבודת ה' לשמה. תשובה לדבר הכין לנו ה' יתברך ברוב חסדו, והיא מה שאמרו בגמרא (ברכות ח). דאמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא, מיום שחרב בית המקדש אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד. שאין הפירוש כפשוטו שרק היכן שלומדים נמצא הקב"ה, הלא 'מלא כל הארץ כבודו' (ישעיה ו ג), והוא יתברך ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין (זוהר רעיא מהימנא פינחס רכה). ולית אתר דפנוי מיניה (תקו"ז תקון נ"ז צא:).

רק הוא גופא הסבר דברי הגמרא, שכיון שהקב"ה ממלא כל עלמין וכו', נמצא שבכל מקום שבעולם הם הם ד' אמות של הלכה, שבכל דבר והוויה שיש בעולם, גם כשעוסק במלאכתו ובכל מעשיו והליכותיו של האדם, נמצא ה' יתברך. והאדם הנלבב היודע ומאמין

